

ENONTEKIÖ

Kilpisjärven Saanajoen asemakaava

**OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA (OAS),
päivitetty 4.4.2023**

1. OSALLISTUMIS- JA ARVIINTISUUNNITELMA

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 63 §) mukainen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista.

OAS sisältää perustiedot kaavahankkeesta ja sen valmisteluprosessista niin, että osalliset voivat arvioida kaavan merkitystä ja tarvetta osallistua sen valmisteluun.

OAS kertoo mitä on suunnitteilla ja missä, lähtökohdat ja tavoitteet, mitä selvityksiä tehdään ja mitä vaikutuksia arvioidaan, keitä ovat osalliset sekä milloin ja miten suunnitteluun voi vaikuttaa.

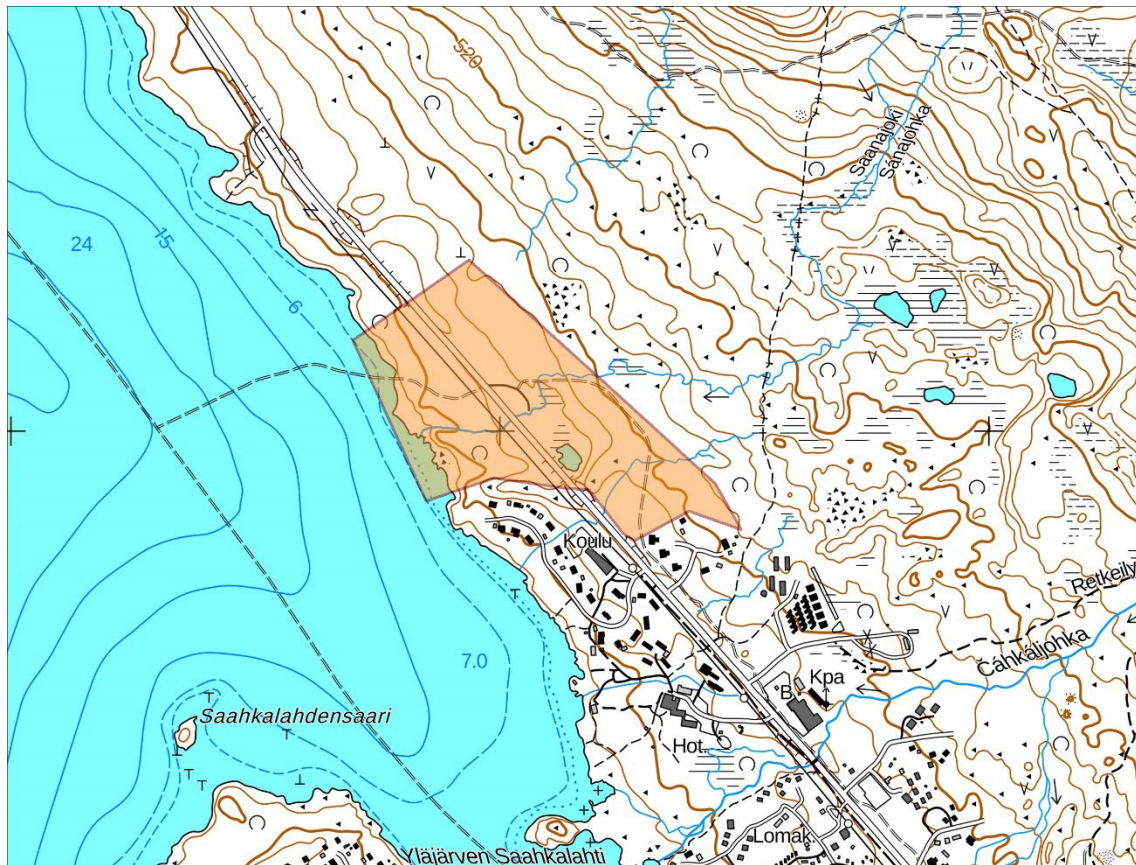
Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.

2. PERUSTIEDOT KAAVAHANKKEESTA

2.1 Nimi

Kilpisjärven Saanaojen asemakaava.

2.2 Sijainti

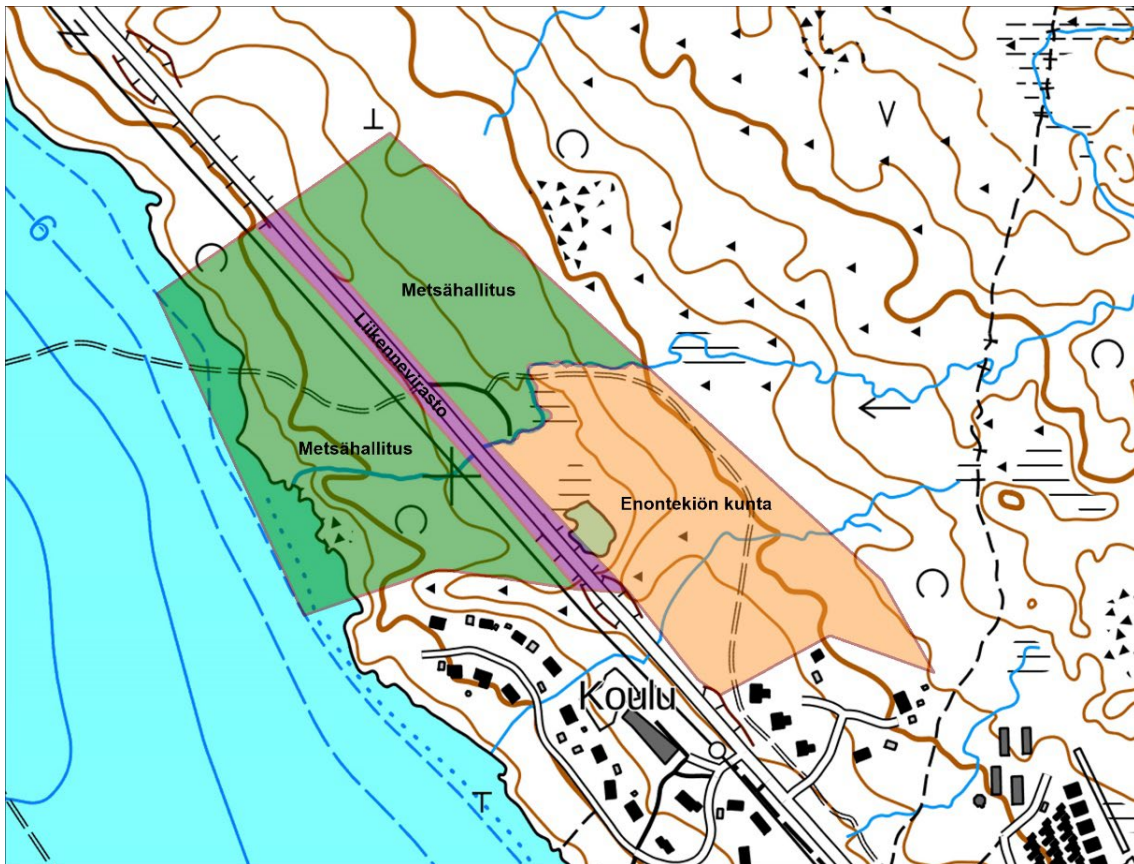
Alue sijoittuu Kilpisjärven kyläkeskuksen pohjoispuolelle ja on kooltaan noin 21 hehtaaria. Rajausta on pienennetty kaavan vireille tulon jälkeen.

3. ASEMAKAAVAN TARVE JA TAVOITTEET

Asemakaavan tavoitteena on osoittaa Kilpisjärvelle uusia rakennuspaikkoja vakituisen asumisen ja matkailun tarkoituksiin. Uudet rakennuspaikat tuovat helpotusta Kilpisjärven tonttipulaan ja tukevat alueen matkailun kehittämisedellytyksiä. Lisäksi tavoitteena on, että kaavoituksessa huomioidaan alueen luontoarvot ja ohjataan rakentamista kaavamääräyksillä maisemaan sopivaksi.

Suunnittelualue on pääosin valtion (14 ha) ja kunnan (7 ha) omistuksessa. Valtion maiden osalta hallinnoivat viranomaiset ovat Metsähallitus ja valtatie osalta Liikennevirasto. Enontekiön kunnan omistama alue on tarkoitus asemakaavoittaa vakituisen asumisen tarkoitukseen ja Metsähallituksen omistama alue matkailupalvelujen tarkoitukseen.

Suunnittelualueen maanomistus.

Kunnan ja Metsähallituksen välinen maankäytösopimus laaditaan sitovana ennen asemakaavan ja asemakaavan muutoksen hyväksymistä.

4. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

4.1 Suunnittelualueen nykytila

Suunnittelualue on rakentamatonta tunturikoivikkoa rajautuen etelässä olemassa olevaan asutukseen ja lännessä Kilpisjärveen. Suunnittelualueen halkaisee valtatie 21 ja alueella on lisäksi moottorikelkkaura. Alueen kaakkois- ja itäpuolella kulkee kyläkeskuksesta Saanajärvelle menevä kesäretkeilyreitti. Saanaajoki laskee Kilpisjärveen suunnittelualueen kohdalla.

4.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

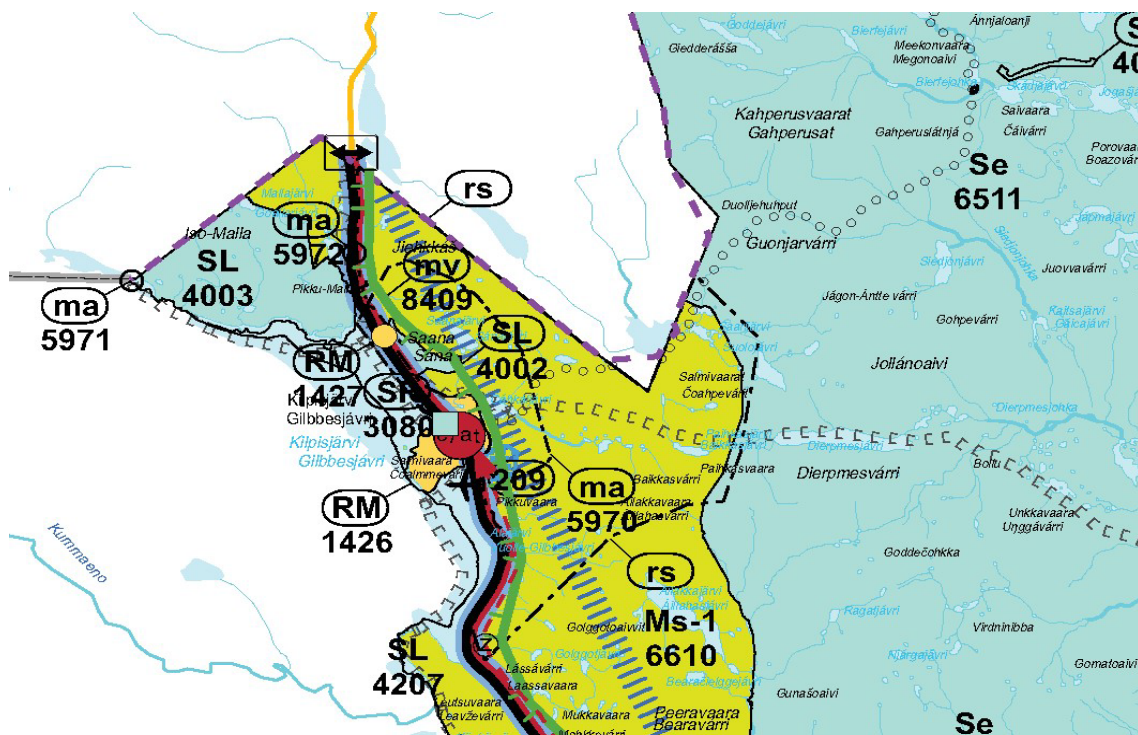
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Valtioneuvoston hyväksymät tarkistettut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen, joita ovat:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Alueiden käytön suunnittelulla tulee edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista.

4.3 Maakuntakaava

Kilpisjärvellä on voimassa 16.5.2012 lainvoiman saanut Tunturi-Lapin maakuntakaava.

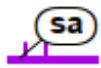
Ote Tunturilapin maakuntakaavasta.

Kilpisjärvellä on osoitettu keskustatoimintojen alueen ja keskuskylän kohdemerkintä c/at. Merkinnällä osoitetaan keskuskylä, joissa pyritään säilyttämään tai joihin suunnitellaan maaseudun peruspalveluita, joita voidaan pitää sopivina rakentamisalueina ja joiden keskeisille alueille voidaan sijoittaa laajan alueen ja rajakaupan palveluja, myös vähittäiskaupan suuryksiköitä. Kaavamääräyksen mukaan alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Suunnittelualue sijoittuu Salmivaaran matkailupalveluiden alueelle (RM 1426) ja

kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeälle alueelle Saanan maisemanähtävyyalue (ma 5970). Kaavamääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen. Suunnittelualue kuuluu lisäksi matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen Kilpisjärven matkailuvyöhyke (mv 8409). Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla.

Maakuntakaavassa on annettu myös koko maakuntakaava-aluetta koskevia määräyksiä muun muassa poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamisesta sekä arvokkaiden maisema-alueiden ja luonnonympäristöjen huomioimisesta.

Suunnittelualuetta koskevat myös seuraavat maakuntakaavan määräykset:

Saamelainen kotiseutualue.

Merkinnällä osoitetaan saamelaisten kotiseutualue. Alueella tarkoitetaan Enontekiön, Inarin, Utsjoen kuntien alueita sekä Sodankylän kunnassa sijaitsevaa Lapin paliskunnan aluetta. (Laki saamelaiskäräjistä N:o 974/1995 4§)

Viranomaisten on varattava saamelaiskäräjille tilaisuus tulla kuulluksi ja neuvotella kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja jotka koskevat saamelaisten kotiseutualueella yhdyskuntasuunnittelua, valtionmaan, suojelualueiden ja erämaa-alueiden hoitoa, käyttöä, vuokrausta ja luovutusta, kaivoskivennäisten valtausta ja kaivospiirin perustamista tarkoittavia lupahakemuksia taikka muuta vastaavaa saamelaisten kieleen, kulttuuriin tai heidän asemaansa alkuperäiskansana vaikuttava alueiden käyttöön liittyvää asiaa.

Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovittava yhteen Saamelaiskäräjistä annetussa laissa tarkoitettua saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan, sekä poronhoitolaissa tarkoitettua poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet täytetään.

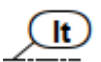
Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota saamelaisten mahdollisuuksiin ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia elinkeinoja saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaisten kotiseutualueella metsätalouden tulisi käyttää luontaista uudistamista sille soveltuvilla kohteilla ja välttää maanpinnan voimakasta käsittelyä.

Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettun alueen raja.

Rajan pohjoispuoleisella alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Valtion maan luovuttaminen tai vuokraaminen saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamasta vahingosta. (Poronhoitolain 2.2 §:n mukaan)

Luontaiselinkeinolain mukainen raja.

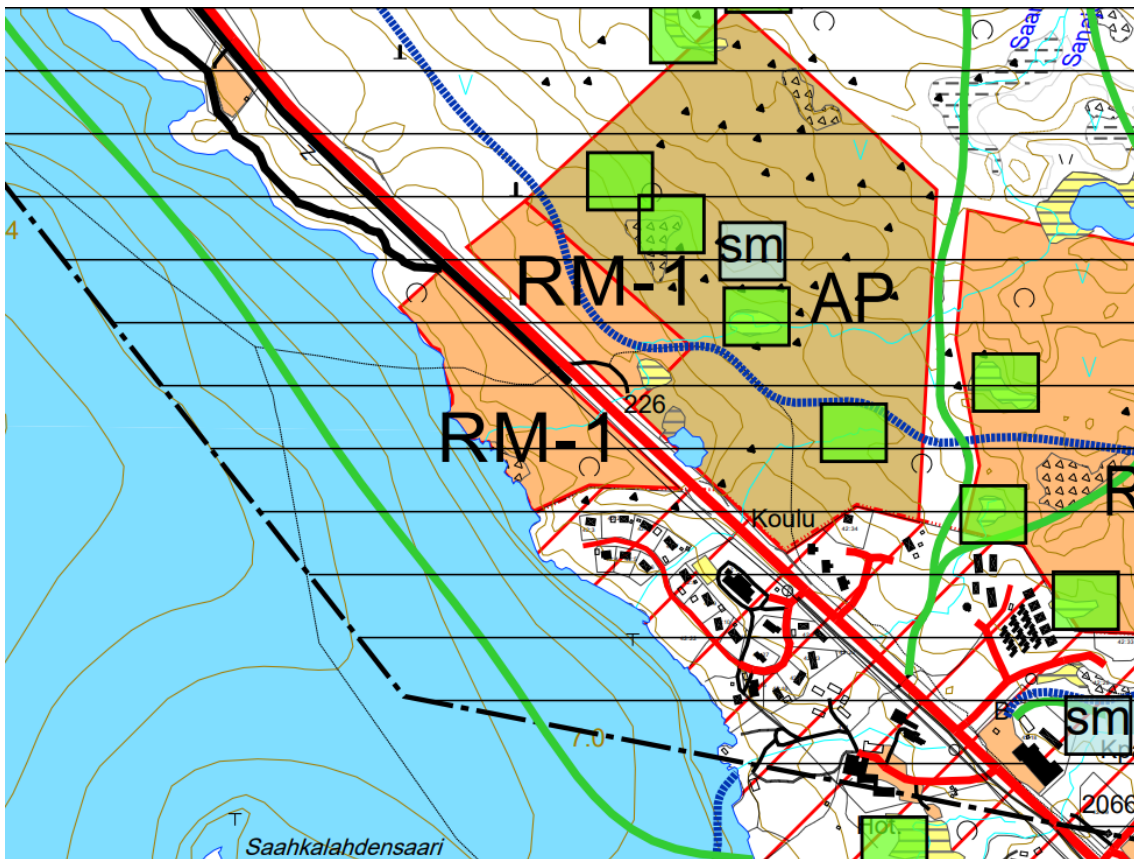
Merkinnällä osoitetaan luontaiselinkeinolain mukaista rajaa, jonka pohjoispuolella sovelletaan luontaiselinkeinolain tavoitteita.

4.4 Yleiskaava

Kilpisjärven kylän alueella ei ole voimassaolevaa oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Vireillä oleva Kilpisjärven yleiskaava on ehdotusvaiheessa ja suunnittelualueelle siinä on osoitettu merkinnät AP (pientalovaltainen asuntoalue) ja RM-1 (matkailupalvelujen alue). Asemakaavan aluetehokkuus tulee olla AP -alueella välillä 0,03-0,05 ja RM-1 -alueella välillä 0,05-0,1.

Yleiskaavaehdotuksessa alueelle on osoitettu lisäksi moottorikelkkailureitti sekä kevyen liikenteen reitti valtatie varteen.

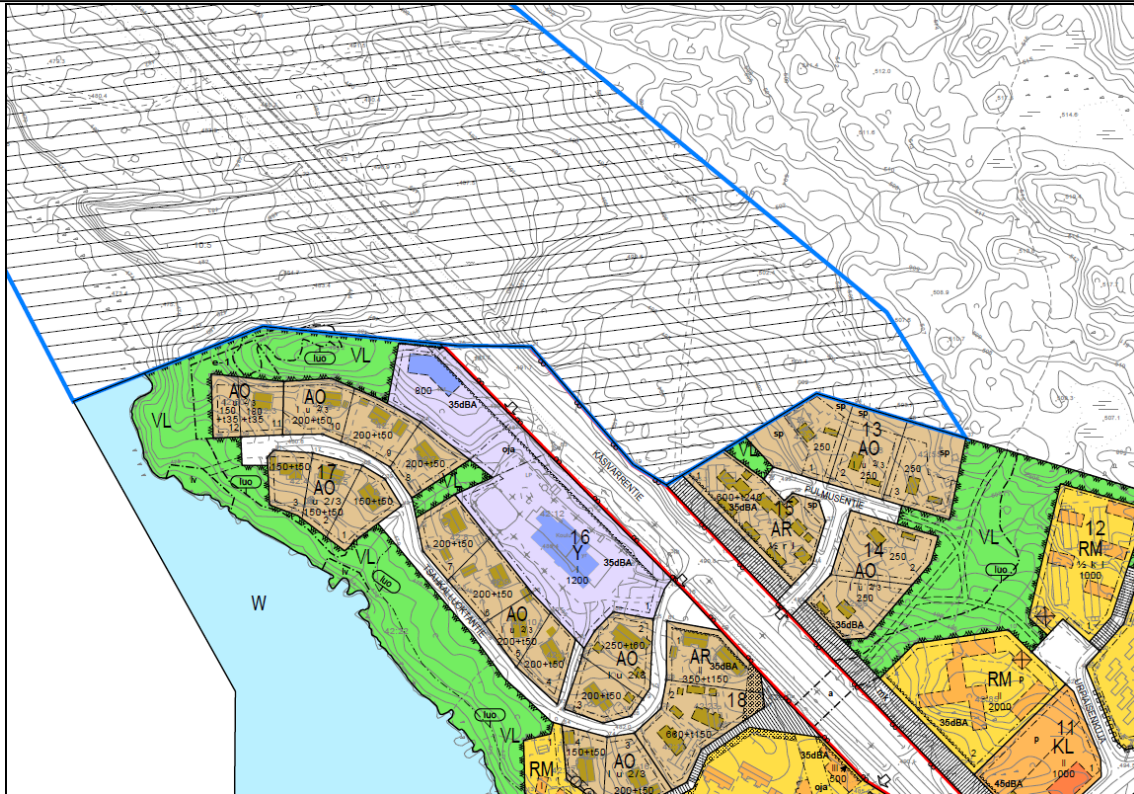

Ote Kilpisjärven yleiskaavaehdotuksesta.

4.5 Asemakaava

Suunnittelualueella ei ole voimassaolevaa asemakaavaa. Alueen eteläpuolella suunnittelualueeseen rajoittuvat vuonna 2003 hyväksytty Kilpisjärven kyläalueen asemakaava ja vuonna 2005 hyväksytty Kilpisjärven kyläalueen asemakaavan muutos.

Valtatien koillispuolella suunnittelualueeseen rajoittuvat rakennuskorttelit on osoitettu voimassa olevissa asemakaavoissa pysyvään asumiseen kaavamerkinnöillä AO (Erillispientalojen korttelialue) ja AR (Rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue). Valtatien lounaispuolella suunnittelualueeseen rajoittuvan alueen asemakaavamerkinnät ovat Y (Yleisten rakennusten korttelialue) ja VL (Lähivirkistysalue).

Ote ajantasa-asetusta. Kaavoitettavan alueen rajausta viivoitettuna.

4.6 Maisema ja luonto

Alustavan tarkastelun perusteella suunnittelualueella tai sen läheisyydessä sijaitsevat seuraavat asemakaavoituksessa huomioon otettavat arvokkaat kohteet:

- Natura 2000 -kohde FI1301912 Tornionjoen ja Muonionjoen vesistö, Eriyisten suojelutoimien alue SAC
- Natura 2000 -kohde FI1300112 Saanan luonnonsuojelualue, Eriyisten suojelutoimien alue SAC
- Natura 2000 -kohde FI1300102 Malla, Eriyisten suojelutoimien alue SAC
- Rantojensuojeluohjelman kohde Käsivarren tunturijärvet (RSO120123)
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Käsivarren suurtunturien maisemat (VAM150167)

4.7 Kulttuuriympäristö

Suunnittelualueen läheisyydessä, sen eteläpuolella sijaitsee valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristökohde (RKY 2009) "Kilpisjärven matkailuhotelli".

Suunnittelualueella ei ole tiedossa kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä rakennusperinnön kannalta arvokkaita kohteita.

5. OSALLISET

Kaavan osallisia ovat maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisille ja kunnan jäsenille varataan mahdollisuus

---

osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia sekä lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Tässä asemakaavassa osallisia ovat:

- Lapin ELY-keskus
- Lapin liitto
- Saamelaismuseum Siida
- Metsähallitus
- Lapin pelastuslaitos
- kuntalaiset ja paikallisyhteisöt
- maanomistajat ja rajanaapurit
- Kilpisjärven kyläyhdistys ry
- Käsivarren paliskunta
- Saamelaiskäräjät
- Enontekiön Sähkö Oy
- Enontekiön Vesihuolto Oy
- Lapin luonnonsuojelupiiri ja luonnonsuojeluyhdistykset

Kaavatyössä osallistamiseen panostetaan järjestämällä yleisötilaisuuksia sekä netin kautta toteutettavia kyselyitä.

6. SELVITYKSET JA ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET

Kaavaa laadittaessa selvitetään tarpeellisessa määrin suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset tehdään koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia (MRL 9 §). Kaavan arviointityössä tullaan paneutumaan MRA 1 §:n mukaisesti merkittäviin vaikutuksiin, joita tässä asemakaavahankkeessa alustavan tarkastelun perusteella ovat:

- vaikutukset luontoon
- vaikutukset maisemaan
- vaikutukset virkistysalueisiin ja -reitteihin
- vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen
- vaikutukset liikenteeseen
- vaikutukset poronhoidolle
- vaikutukset saamen kieleen ja kulttuuriin

Kaava-alueetta laajemmin vaikutukset on selvitettävä poronhoidon, saamelaiskulttuurin, kulttuuriympäristön ja maiseman osalta.

Kaavan lähtötietoina käytetään seuraavia laadittuja selvityksiä ja suunnitelmia:

- vireillä olevan yleiskaavan selvitykset
- maakuntakaavan selvitykset
- Museoviraston aineistot (arkeologinen kulttuuriympäristö ja rakennettu kulttuuriympäristö)
- SYKE:n paikkatietoaineistot (geologia, suojellut alueet ym.)
- Metsähallituksen biotooppiaineistot

Kaavoituksen aikana laaditaan / on laadittu mm.

- kunnallistekniikan yleisselvitys ja alustava kustannusarvio alueen toteutuksesta
- meluselvitys
- liikenneselvitys
- luontoselvitys

-
- selvitys vaikutuksista saamelaiskulttuuriin ja poronhoitoon

Täydentäviä muita selvityksiä laaditaan tarpeen vaatiessa. Lisäselvitysten tarve ratkaistaan kaavaprosessin aikana.

Vaikutusten arviointi tulee pohjautumaan edellä mainittuihin selvityksiin ja muuhun lähtötietomateriaaliin. Selvityksien pohjaksi tehdään mm. maastokäyntejä. Arvioinnin tekee kaavoittaja yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa. Myös osallisilla on oikeus osallistua kaavan vaikutusten arviointiin.

7. VIRANOMAISYHTEISTYÖ

Lapin ELY-keskus edistää ja ohjaa Enontekiön kaavoitusta ja vastaa kaavojen viranomaisohjauksesta vaikutuksiltaan valtakunnallisten ja merkittävien maakunnallisten asioiden osalta. Kaavasta järjestetään MRL 66 §:n mukainen viranomaisneuvottelu ELY-keskuksen kanssa aloitusvaiheessa, sekä tarvittaessa sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä ja sitä koskevat mielipiteet ja lausunnot on saatu.

Kaavoitettava alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitoalueella, joten alueen kaavoituksessa keskeisiä neuvottelukumppaneita ovat myös Saamelaiskäräjät ja Käsivarren paliskunta. Kaavatyön aikana käydään poronhoitolain (53 §) ja saamelaiskäräjälain (9 §) mukaiset neuvottelut.

8. OSALLISTUMINEN

Osalliset voivat ottaa osaa kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä. Viranomaisilta ja tarvittavin osin myös muilta tahoilta pyydetään erilliset lausunnot. Kaava-alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella, joten kaavatyössä keskeisiä osallisia ovat Saamelaiskäräjät ja Käsivarren paliskunta.

Osallinen voi olla yhteydessä kaavan laatijaan ja kunnan virkamiehiin kaavaan liittyvissä asioissa koko kaavaprosessin ajan. Kaavoituksen eri vaiheissa esitetyt mielipiteet ja muistutukset kirjataan kaavaselostukseen tai erilliseen raporttiin, jossa esitetään kirjalliset vastineet mielipiteisiin ja muistutuksiin.

Osallisten erityiset kuulemisvaiheet ovat seuraavat:

Palaute OAS:sta

- Osallinen voi antaa vapaamuotoisesti palautetta OAS:sta.

Mielipide kaavan valmisteluvaiheessa

- Osallinen voi esittää mielipiteen kaavaluonnoksesta. Mielipiteen esittämistapa ja osoite ilmoitetaan valmisteluvaiheen kuulemisen kuulutuksen yhteydessä.

Muistutus kaavaehdotuksesta

- Osallinen voi jättää kirjallisen muistutuksen kaavaehdotuksesta. Ohjeet ilmoitetaan kuulutuksessa.
- Niille muistutuksen tehneille, jotka ovat samalla ilmoittaneet osoitteensa, laaditaan kirjallinen vastine.
- Mikäli haluaa henkilökohtaisen erillisen tiedotteen kaavan hyväksymisestä, sen voi mainita muistutuksen yhteydessä.

Valitus kaavan hyväksymisestä

- Kaavan hyväksymistä koskevasta kunnanvaltuuston päätöksestä voi valittaa Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle. Koska vain laillisuusperusteet ovat oikeudellisesti merkityksellisiä, on kaavan sisältöön liittyvät seikat suositeltavaa tuoda esille mahdollisimman varhain kaavan kuulemisvaiheiden yhteydessä.

9. KAAVOITUSMENETTELY JA TAVOITEAIKATAULU

Huhti-toukokuu 2022

- Vireille tulon kuulutus ja OAS nähtäville
- Viranomaisneuvottelu

Kesäkuu 2022

- Yleisötilaisuus kyläläisille

Heinä-joulukuu 2022

- Perusselvitykset

Tammi-helmikuu 2023

- Kaavaluonnoksen valmistelu

Huhti-toukokuu 2023

- Kaavaluonnos nähtäville
- Yleisötilaisuus kyläläisille

Kesäkuu 2023

- Palautteen käsittely
- Poronhoitolain (53 §) ja saamelaiskäräjälain (9 §) mukaiset neuvottelut
- Ehdotuksen valmistelu

Heinäkuu 2023

- vapaaehtoinen kaavaneuvottelu ELY -keskuksen kanssa tarvittaessa
- Kaavaehdotus nähtäville

Elokuu 2023

- Palautteen käsittely
- Viranomaisneuvottelu tarvittaessa

Syyskuu 2023

- Hyväksymiskäsittely

Lokakuu 2023

- Valitusaika ja voimaantulo

Valitusaika kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä on 7 + 30 päivää siitä, kun pöytäkirja on ollut nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Kaava saa lainvoiman valitusajan jälkeen, mikäli päätöksestä ei ole valitettu Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Kun päätös on saanut lainvoiman, kaavan voimaantulosta kuulutetaan.

---

10. YHTEYSTIEDOT

Enontekiön kunta
Ounastie 165
99400 Enontekiö
Sähköposti: kirjaamo(at)enontekio.fi

Maankäyttöinsinööri Kai Takkunen
etunimi.sukunimi(at)enontekio.fi
puh. 040 571 6537